

Stellingen over Schaken (Deel 3)

Hans Meijer

In dit artikel veertien nieuwe stellingen over schaken. Als eerbetoon aan de grootste schaker die ooit in ons land rondliep begin ik met een stelling over schaken die op conto staat van Dr. Max Euwe. Zijn proefschrift was drie jaar eerder verschenen maar dat is een trivialiteit.

- 33. Volgens de Duitse spelregels voor het schaakspel van 1929 is een schaakpartij remise als dezelfde reeks zetten drie keer achter elkaar herhaald werd. Deze regel kan tot oneindig lange partijen leiden. Voor zijn bewijs herontdekte Euwe de [Thue-Morse](#) getallenreeks.**

Max Euwe, Mengentheoretische Betrachtungen Über das Schachspiel, Proceedings Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Amsterdam, Vol. 32 (5): 633-642, 1929.

Mogelijke stelling van Max Euwe bij zijn proefschrift 'Differentiaalvarianten van twee Covariante-Vectorvelden met vier Veranderlijken', UvA Amsterdam, 1926.

De psycholoog [Adriaan Dingeman de Groot](#) maakt tot op de dag van vandaag furor met zijn thesis over 'Het Denken van den Schaker'.

- 34. Schaakmeesterschap is in de eerste plaats kennerschap op schaakgebied; d.w.z. de verklaring der bijzondere prestaties van den schaakmeester moet niet zoozeer gezocht worden in allerlei speciale, in beginsel aangeboren 'vermogens' (combinatievermogen, voorstellingsvermogen, enz.), die direct in bijzondere kenmerken van het denkproces tot uiting zouden komen, als wel in het uitgebreide, ver gedifferentieerde systeem van kennis en ervaring, waarover de meester beschikt.**
- 35. Zooals klasse-verschillen in prestatievermogen op schaakgebied essentieel verschillen in ervaring zijn, zoo zijn verschillen in schaakaanleg essentieel verschillen in het vermogen om ervaring op dit gebied op te doen, d.i. het vermogen tot het opbouwen van een**

uitgebreid en ver gedifferentieerd systeem van fijn afgestemde ervaringskoppelingen; hierin en niet in afzonderlijke denkprocessen, ligt de eigenlijke uitzonderlijke, voor de begaafdheid karakteristieke prestatie.

- 36. De intuïtie van den schaakmeester (o.a. het positiegevoel) kan in het algemeen worden herleid tot de werkzaamheid van ervaring-in-engeren-zin; deze speelt in het schaakdenken een overwegende rol.**

- 37. De (vorige drie) stellingen zijn vatbaar voor generalisatie: t.a.v. groote productieve prestaties op wetenschappelijk en artistiek gebied en in andere intellectuele spelen (voor zoover deze zoo gecompliceerd zijn, dat niet een grootere groep personen het tot volledige beheersching van alle speltechnieken kan brengen) laten zich soortgelijke stellingen formuleeren.**

Stellingen 1, 2, 3 en 4 van A. D. (Adé) de Groot. Het Denken van den Schaker. Een experimenteel-psychologische studie, UvA Amsterdam, 1946.

Het proefschrift van Dirk Daniël van Geet onderscheidt zich van alle andere proefschriften door het ongewoon hoge aantal van 95 stellingen. In zijn eerste stelling licht hij dit aantal toe: Maarten Luther spijkerde op 31 oktober 1517 zijn 95 stellingen op de deur van de slotkerk van Wittenberg, daarom zou het passend zijn als een ieder, die op de 31ste oktober aan de VU promoveert, eveneens 95 stellingen aan zijn proefschrift zou toevoegen.

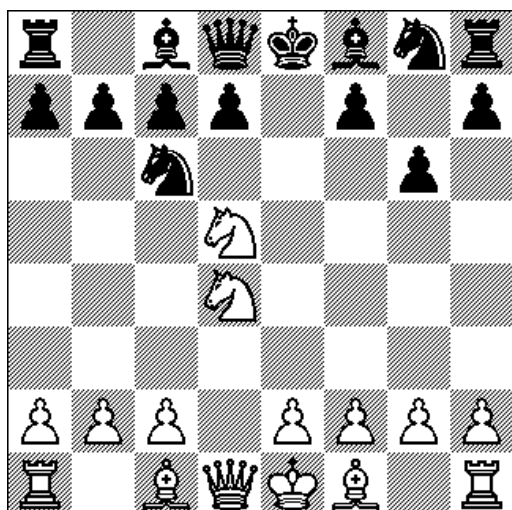
- 38. Een serieus nemen van de Elo-ratings in het schaakspel zou betekenen, dat de grote hoeveelheid voorwedstrijden voor het wereldkampioenschap als een anachronisme moet worden omschreven.**

- 39. Een verdere ontwikkeling van schaakcomputers kan levensbedreigend worden voor het correspondentie-schaak.**

40. De logische consequentie van de theorieën van A. D. de Groot, (gebaseerd op Selz), dat schaakzetten in belangrijke mate berusten op onbewuste ervaring, is het ontwikkelen van een eigen, van de gangbare afwijkende, schaakstijl.

Een voorbeeld van Van Geet's schaakstijl. Dick van Geet – Willem Versnel (corr. 1950) 1.Pc3 De Van Geet-opening. 1...c5 2.Pf3 d5 3.a3 d4 4.Pe4 e5 5.e3 f5 6.Pg3 e4 7.Pe5 Ld6 8.Lb5+ Pd7 9.Dh5+ g6 10.Pxg6 Pf6 11.Pxf5 Pxd5 12.Pxd6# 1-0 Zie ook '[Dick van Geet, een zelfdenker](#)' van Hans Ree in de NRC van 05-05-12.

41. De excessieve invloed van een fout in een schaakpartij (en dampartij) en de daarmee samenhangende stress zou belangrijk verminderd worden indien men elke speler zou toestaan per tournooi één zet te mogen corrigeren.
42. Er is een verschil tussen een ontwikkelingszet en een zet die slechts de voorwaarde voor ontwikkeling vormt. Dit verschil wordt b.v. geïllustreerd door de zetten resp. 1.Pc3 en 1.e4, in beide gevallen gevolgd door 1...e5 2.Pf3, Pc6 3. d4, exd4 4.Pxd4, g6. In het tweede geval (dus na 1.e4) is de stelling in evenwicht; in het eerste geval (dus na 1.Pc3) staat wit gewonnen (na 5.Pd5).

Stelling 1. Wit staat gewonnen.

43. Indien met de schaakopening '1.Pc3' volgens een Noors mythologisch beeld als 'Sleipner-opening' betiteld, zou dit impliceren dat een wit paard zwarte benen kan hebben.

Stellingen 77 tot en met 82 van Dirk Daniël van Geet. Vooronderstellingen achter de ontwikkelingstheorieën van Walt W. Rostow, VU Amsterdam, 31-10-1989.

Robbert van het Kaar, Universiteit van Amsterdam, attendeerde mij op de proefschriften van Dick van Geet, Joop Houtman en Jaap Spreeuw. Van de laatste twee geef ik hieronder hun stellingen over schaken.

44. Ondanks de geldbronnen die momenteel door de Professional Chess Association (PCA) worden aangeboord en de impulsen die daarvan uitgaan voor de schaakwereld, is de controverse tussen de PCA en de wereldschaakbond (FIDE) op lange termijn nadelig voor het professionele schaken.
45. De Koninklijke Nederlandse Schaakbond (KNSB) is voor het realiseren van een slagvaardige organisatie voor zowel het Nederlandse schaakleven als de Nederlandse vertegenwoordiging in internationale schaakorganisaties slecht af met politiek bekende voorzitters als Pont en Tommel.

Stellingen 8 en 9 van Joop Houtman. Coordination and Constituency, RU Groningen, 20-10-1994.

46. Het Elo-ratingsysteem is een voorbeeld van experience rating toegepast op onderling niet onafhankelijke risico's. Stelling 9 van Jaap Spreeuw. Heterogeneity of Hazard Rates in Insurance, UvA Amsterdam, 08-10-1999.

Voor deel 1 van 'Stellingen over Schaken' klik [hier](#) en voor deel 2 klik [hier](#).